

Obsah

ČÁST PRVNÍ

VĚDECKÝ KOMUNISMUS — SOUČÁST MARXISMU-LENINISMU 5

KAPITOLA I — PŘEDMĚT VĚDECKÉHO KOMUNISMU 5

1. Místo vědeckého komunismu v systému společenských věd 6

Marxismus-leninismus jako ucelené učení — Předmět vědeckého komunismu

2. Internacionální podstata a tvůrčí charakter vědeckého komunismu 13

Internacionální podstata vědeckého komunismu — Tvůrčí charakter vědeckého komunismu

KAPITOLA II — UTOPICKÝ SOCIALISMUS 17

1. Utopické učení 16.—18. století 18

More a Campanella — Winstanley, Meslier, Morelly, Mably, Babeuf

2. Utopický socialismus 19. století v západoevropských zemích 23

Claude Henry Saint-Simon — Charles Fourier, Robert Owen

3. Utopický socialismus v Rusku 26

Utopický socialismus revolučních demokratů — Revoluční narodníci

4. Historické místo utopického socialismu 30

Ideový zdroj vědeckého komunismu — Historická omezenost utopického socialismu

KAPITOLA III — VZNIK A HLAVNÍ ETAPY ROZVOJE VĚDECKÉHO KOMUNISMU 33

1. K. Marx a B. Engels — tvůrci vědeckého komunismu 33

Historické podmínky vzniku vědeckého komunismu — Socialismus jako zákonitá etapa vývoje společnosti — Historické poslání proletariátu — »Manifest Komunistické stra-

ny« — Vliv zkušeností z revolucí v roce 1848—1851 na rozvoj vědeckého komunismu — I. internacionála — Boj proti maloburžoaznímu socialismu a anarchismu — Zobecnění zkušeností Pařížské komuny — Vítězství marxismu v dělnickém hnutí

2. *Leninská etapa v rozvoji vědeckého komunismu*

44

Komunistická strana jako vůdce lidu — Boj proti maloburžoaznímu socialismu narodníků — Leninův boj proti pravicovému a »ievicovému« oportunismu — Zobecnění zkušeností první ruské revoluce — Rozvoj vědeckého komunismu na základě analýzy nové epochy — Plán výstavby nové společnosti — Organizace III. internacionály — Rozvíjení vědeckého komunismu KSSS a bratrskými stranami

ČÁST DRUHÁ

PŘECHOD KE KOMUNISMU — CESTA VÝVOJE LIDSTVA

59

KAPITOLA IV — TEORIE SOCIALISTICKÉ REVOLUCE. SOUČASNÁ EPOCHA A SVĚTOVÝ REVOLUČNÍ PROCES

59

1. *Teorie socialistické revoluce*

59

Objektivní předpoklady přechodu k socialismu — Revoluční situace — Hybné síly revoluce — Boj za demokracii a boj za socialismus — Ozbrojená a pokojná forma revoluce — Jednota a mnohotvárnost světového revolučního procesu

2. *Současná epocha a světový revoluční proces*

69

Charakter současné epochy — Velký říjen — počátek současné epochy — Základní rozpor současné epochy — Vzájemná spojení současných revolučních sil

KAPITOLA V — SVĚTOVÉ SOCIALISTICKÉ SPOLEČENSTVÍ JAKO HLAVNÍ SOUČASNÁ REVOLUČNÍ SÍLA

76

1. *Vznik světového socialistického společenství a hlavní změny v poměru sil na mezinárodním poli*

77

Vznik světového socialistického společenství — Vývoj světového socialistického společenství — Změny v poměru sil ve prospěch socialismu

2. *Vedoucí úloha socialistické soustavy ve světovém revolučním procesu*

82

Soutěžení dvou soustav — Velká síla současnosti

KAPITOLA VI — KRIZE SVĚTOVÉHO KAPITALISMU A REVOLUČNÍ HNUTÍ DĚLNICKÉ TŘÍDY

90

1. *Krise světového kapitalismu*

90

Nová etapa všeobecné krize kapitalismu — Růst vnitřních rozporů kapitalismu — Zostřování mezimperialistických

rozporů — Omezování buržoazní demokracie — Krize buržoazní ideologie	
<i>2. Revoluční dělnické hnutí</i>	98
Růst početnosti, uvědomělosti a organizovanosti proletariátu — Hlavní zvláštnost třídního boje proletariátu — Boj za spojení všech protimonopolistických sil	
<i>KAPITOLA VII — NÁRODNĚ OSVOBOZENECKÉ HNUTÍ</i>	106
<i>1. Historické místo současných národně osvobozeneckých revolucí</i>	106
Krach koloniální soustavy — Úloha a charakter národně osvobozeneckých revolucí	
<i>2. Imperialismus je hlavní nepřítel národů bojujících za nezávislost</i>	110
Neokoloniální politika imperialismu	
<i>3. Nová etapa osvobozeneckého boje a perspektivy nekapitalistického vývoje</i>	113
Ekonomické osvobození jako nejdůležitější úkol — Kapitalistická cesta jako historicky slepá ulička — Nekapitalistický vývoj	
<i>4. Hybné síly osvobozeneckého boje po dobytí nezávislosti</i>	121
<i>5. Ideologický boj v osvobozených zemích</i>	124
<i>KAPITOLA VIII — PROBLÉMY VÁLKY A MÍRU A SOUČASNÝ REVOLUČNÍ PROCES</i>	127
<i>1. Imperialismus jako zdroj válek a válečného nebezpečí</i>	127
Palčivá otázka současnosti — Příčiny a zdroje válek v současné etapě — Války spravedlivé a nespravedlivé	
<i>2. Socialismus a mír jsou nerozlučné</i>	132
Zásady zahraniční politiky — Reálná možnost odvrácení války — Program míru v činnosti	
<i>3. Boj za mír a revolučně osvobozenecké hnutí</i>	139
Mírové soužití a třídní boj — Uvolnění mezinárodního napětí a ideologický boj	
<i>KAPITOLA IX — MEZINÁRODNÍ KOMUNISTICKÉ HNUTÍ</i>	144
<i>1. Nejvlivnější politická síla</i>	144
Zdroje síly komunistického hnutí — Hlavní oddíly komunistického hnutí — Principy vzájemných vztahů mezi komunistickými stranami	
<i>2. Politika, strategie a taktika</i>	150
Stanovení strategie a taktiky — Obecné principy strategie a taktiky komunistů a zvláštností jejich používání — Boj za překonání rozkolu v dělnickém hnutí	

3. <i>Boj za jednotu komunistických řad</i>	152
Příčiny vzniku oportunistu — Podstata a formy oportunistu — Za jednotu komunistického hnutí	

ČÁST TŘETÍ

VZNIK A VÍTĚZSTVÍ SOCIALISMU	166
------------------------------	-----

KAPITOLA X — PŘECHODNĚ OBDOBÍ OD KAPITALISMU K SOCIALISMU. DIKTATURA PROLETARIÁTU A JEJÍ FORMY	166
--	-----

1. <i>Podstata přechodného období od kapitalismu k socialismu</i>	166
---	-----

Nevyhnutelnost přechodného období — Obecné zákonitosti a zvláštnosti výstavby socialismu

2. <i>Diktatura proletariátu jako hlavní nástroj výstavby socialismu</i>	171
--	-----

Podstata diktatury proletariátu — Diktatura proletariátu jako nový typ demokracie — Různé formy diktatury proletariátu — Vedoucí úloha marxisticko-leninské strany v systému diktatury proletariátu

KAPITOLA XI — PŘEMĚNA SPOLEČENSKÝCH VZTAHŮ V PŘECHODNĚM OBDOBÍ	184
--	-----

1. <i>Vytvoření ekonomické základny socialismu</i>	185
--	-----

Politika znárodnění výrobních prostředků — Základy hospodářské politiky diktatury proletariátu — Politika industrializace — Politika združstevňování

2. <i>Změna třídních vztahů</i>	191
---------------------------------	-----

Formy třídního boje — Změny třídní struktury

3. <i>Odstranění protikladu mezi městem a venkovem</i>	193
--	-----

Protiklad mezi městem a venkovem — Vítězství socialismu a překonávání protikladu mezi městem a venkovem

4. <i>Odstranění protikladu mezi fyzickou a duševní prací</i>	196
---	-----

Protiklad mezi duševní a fyzickou prací — Vítězství socialismu a odstranění protikladu mezi duševní a fyzickou prací

5. <i>Změny ve vztazích mezi národy</i>	200
---	-----

Řešení národnostní otázky v přechodném období — Dvě historické tendence v řešení národnostní otázky

6. <i>Změny v duchovním životě společnosti</i>	203
--	-----

KAPITOLA XII — SOCIALISTICKÁ SPOLEČNOST	204
---	-----

1. <i>Socialismus jako první fáze komunismu</i>	204
---	-----

Socialismus jako neúplný komunismus — Nevyhnutelnost socialismu jako zvláštní fáze komunismu

2. Podstata socialismu a hlavní zásady jeho organizace	206
Od vybudování základů socialismu k rozvinuté socialistické společnosti — Společenské vlastnictví jako hlavní ekonomický základ socialismu — Základní princip socialismu — Evidence a kontrola jako hlavní podmínka fungování socialistické společnosti — Sociálně politické vztahy	
3. Socialistický způsob života	220
Definování socialistického způsobu života — Hlavní rysy socialistického způsobu života	
4. Socialismus a společenský pokrok	228
Přednosti socialismu — Rozpory socialismu a jejich řešení	
KAPITOLA XIII — ZÁKONITOSTI VÝVOJE SVĚTOVÉHO SOCIALISTICKÉHO SPOLEČENSTVÍ	235
1. Nový typ vztahů mezi národy a státy	235
Etapy rozvoje spolupráce — Ekonomická integrace — Politická spolupráce a kulturní styky	
2. Boj za upevnění semknutosti socialistických zemí	246
ČÁST ČTVRTÁ	
ROZVINUTÁ SOCIALISTICKÁ SPOLEČNOST A POSTUPNÝ PŘECHOD KE KOMUNISMU	250
KAPITOLA XIV — ROZVINUTÁ SOCIALISTICKÁ SPOLEČNOST — ZÁKONITÁ ETAPA PŘI VYTVÁŘENÍ KOMUNISTICKÉ FORMACE	250
1. Hlavní rysy rozvinutého socialismu	250
Ekonomika rozvinutého socialismu — Sociálně politická struktura společnosti — Duchovní život rozvinuté socialistické společnosti	
2. Vyšší fáze komunismu	253
3. Základní zákonitosti výstavby komunismu	256
Obecný charakter základních zákonitostí — Zvláštnosti upevňování komunismu — Upevnění socialistických principů jako nezbytná podmínka pro přechod ke komunismu — Vzájemná souvislost hlavních úkolů výstavby komunismu	
KAPITOLA XV — VYTVOŘENÍ MATERIÁLNĚ TECHNICKÉ ZÁKLADNY KOMUNISMU A VĚDECKOTECHNICKÁ REVOLUCE	262
1. Vytvoření materiálně technické základny — hlavní článek výstavby komunismu	262
Charakteristické rysy materiálně technické základny komunismu — Základ přeměny společenských vztahů a rozvoje osobnosti	
2. Současná vědeckotechnická revoluce	267

Globální charakter vědeckotechnické revoluce — Hlavní směry vědeckotechnické revoluce	
3. Sociální důsledky vědeckotechnické revoluce	272
4. Vědeckotechnická revoluce a zvyšování efektivnosti společenské výroby	277
KAPITOLA XIV — TRÍDNÍ STRUKTURA SOCIALISTICKÉ SPOLEČNOSTI A CESTY K DOSAŽENÍ SOCIÁLNÍ STEJNORODOSTI	281
1. Trídní rozdíly v socialistické společnosti	281
2. Cesta socialistické společnosti k sociální stejnorodosti	283
Zdokonalování vlastnických vztahů — Přeměna práce v první životní potřebu — Hmotná zainteresovanost — Rozdělování podle potřeb	
3. Sociální stejnorodost a komunistická rovnost	292
Vývoj sociální struktury společnosti — Komunistická rovnost a mnohotvárnost společenského života	
KAPITOLA XVII — PŘEKONÁVÁNÍ PODSTATNÝCH ROZDÍLŮ MEZI MĚSTEM A VENKOVEM A MEZI DUŠEVNÍ A FYZICKOU PRACÍ	296
1. Překonávání sociálně ekonomických rozdílů a rozdílů v kultuře a způsobu života mezi městem a venkovem	296
Vybudování materiálně technické základny komunismu — nejdůležitější podmínka překonání sociálních rozdílů mezi městem a venkovem — Přeměna zemědělské práce ve druh práce průmyslové — Rozvoj a sblížování dvou forem socialistického vlastnictví — Překonávání rozdílů v kultuře a v životním způsobu mezi městem a venkovem	
2. Budoucnost města a venkova	303
3. Překonávání sociálních rozdílů mezi duševní a fyzickou prací	306
Podstata rozdílů mezi duševní a fyzickou prací — Automatizace výroby jako materiální základna spojování fyzické a duševní práce — Změna povolání — Zvyšování kulturní a technické úrovně pracovníků	
4. Tvůrčí společensky nutná práce pro všechny	311
KAPITOLA XVIII — POLITICKÝ SYSTÉM SOCIALISTICKÉ SPOLEČNOSTI. PROHLUBOVÁNÍ SOCIALISTICKÉ DEMOKRACIE	313
1. Socialistický všelidový stát jako hlavní nástroj výstavby komunismu	313
2. Prohlubování socialistické demokracie	316
Pojem socialistické demokracie — Prohlubování socialistické demokracie. Nová ústava SSSR — Zvýšení úlohy sovětu — Účast mas na řízení národního hospodářství — Zdokona-	

lování státního aparátu a lidové kontroly — Zvyšování úlohy společenských organizací a rozvíjení přímé demokracie

3. *Od socialistické státnosti ke komunistické společenské samosprávě* 325

4. *KSSS — vedoucí a usměrňující síla sovětské společnosti* 326

Vzrůstající úloha komunistické strany — Vypracování politické linie — Organizátorka a vychovatelka mas — Demokratická struktura strany — Svoboda diskuse a akční jednota

KAPITOLA XIX — VĚDECKÉ ŘÍZENÍ SOCIALISTICKÉ SPOLEČNOSTI 333

1. *Řízení společnosti je objektivně nutné* 333

2. *Objektivní základy a podstata vědeckého řízení socialistické společnosti* 336

Objektivní základy vědeckého řízení — Podstata vědeckého řízení

3. *Subjekt řízení a jeho hlavní funkce* 338

Subjekt řízení — Hlavní funkce řízení

4. *Leninské principy vědeckého řízení* 343

KAPITOLA XX — SOCIALISMUS A ROZVOJ NÁRODŮ 348

1. *Rozkvět a sblížení socialistických národů* 349

Ekonomický základ rozvoje a sblížení národů — Upevňování sociálně politické jednoty národů — Rozvoj duchovního profilu národů. Sblížení národních kultur

2. *Jednota internacionálních a národních zájmů* 355

Dialektika internacionálních a národních zájmů — Internationalismus proti nacionalismu. Jednota internacionalismu a vlastenectví

3. *Vznik nových historických forem společenství lidí* 360

Sovětský lid — nové historické společenství lidí — Budoucnost národů

KAPITOLA XXI — ŽIVOTNÍ ZPŮSOB A RODINA ZA SOCIALISMU 365

1. *Socialistický životní způsob* 365

Sociální základy životního způsobu za socialismu — Hmotný blahobyt a rozvíjení společenských forem životního způsobu — Duchovní základy životního způsobu

2. <i>Utváření a hlavní rysy komunistického životního způsobu</i>	371
Materiálně technická základna komunismu a změny v životním způsobu — Další zespoledenšování životního způsobu — Formování komunistických vztahů v životním způsobu	
3. <i>Rozvoj rodiny</i>	375
Sociální podstata rodiny — Utváření nové rodiny — Socialistická rodina — Hlavní rysy komunistické rodiny	
KAPITOLA XXII — <i>DUCHOVNÍ KULTURA SOCIALISTICKÉ SPOLEČNOSTI</i>	382
1. <i>Kulturní revoluce</i>	382
Obsah a úkoly kulturní revoluce — Zvláštnosti socialistické kultury — Nový duchovní profil lidí —	
2. <i>Komunismus a věda</i>	388
Přeměna vědy v bezprostřední výrobní sílu — Zvláštnosti rozvoje vědy za socialismu — Vzrůstající úloha společenských věd	
3. <i>Umění a literatura</i>	394
4. <i>Utváření komunistické kultury</i>	398
KAPITOLA XXIII — <i>VŠESTRANNÝ ROZVOJ OSOBNOSTI. KOMUNISTICKÁ VÝCHOVA PRACUJÍCÍCH</i>	400
1. <i>Osobnost za socialismu</i>	400
Rysy osobnosti v socialistické společnosti — Svoboda a odpovědnost osobnosti — Osobnost, kolektiv, společnost	
2. <i>Komunistická výchova</i>	409
Sociální úloha výchovy — Boj proti nepřátelské ideologii — Komplexní přístup ke komunistické výchově	
3. <i>Všestranný rozvoj osobnosti — cíl komunistické společnosti</i>	419
KAPITOLA XXIV — <i>IDEOLOGICKÝ BOJ V DNEŠNÍM SVĚTĚ</i>	421
1. <i>Podstata soudobého antikomunismu</i>	422
Hlavní obsah antikomunismu — Antikomunismus a krize buržoazního společenského myšlení	
2. <i>Kritika soudobých koncepcí antikomunismu</i>	425
Mýtus o »pluralismu« marxismu — Podstata koncepce »deideologizace« — Teorie »konvergence« — Globální modely — Antikomunismus, reformismus a revizionismus — Antikomunismus a mládežnické hnutí	
KOMUNISMUS — <i>SVĚTLÁ BUDOUCNOST LIDSTVA</i>	434